

De handel in hier te lande gekocht niet-tropisch rondhout (1977)

H. J. W. Holterman¹⁾

Landbouw-Economisch Instituut, sectie Bosbouw, Wageningen

1 Inleiding

Over 1977 heeft het Landbouw-Economisch Instituut, sectie Bosbouw, een marktstructuuronderzoek (1) verricht onder de Nederlandse ondernemingen die niet-tropisch rondhout hebben aangekocht. Dit artikel geeft een kort overzicht van de studie en zijn resultaten. Een dergelijk onderzoek (2) is reeds eerder over 1973 uitgevoerd (Timmer 1976).

Een marktstructuuronderzoek houdt zich bezig met de wijze waarop, waarheen en in welke hoeveelheden een bepaald goed (in casu niet-tropisch rondhout) de bedrijfskolom* doorloopt. Bij dit voortstuwingsproces onderscheiden we een aantal geledingen of bedrijfstakken*, te weten: de rondhoutproducenten*, de rondhouthandel* en de rondhoutconsumenten* (deze laatste bestaan grotendeels uit rondhoutverwerkende bedrijven* en in mindere mate uit rondhout-eindverbruikers*).

De rondhouthandel neemt een vrij centrale plaats in. Haar taakuitvoering krijgt gestalte door middel van sorteren, voorraad houden, transport, kredietverlening, marktinformatie en de regulering van de vraag naar en het aanbod van rondhout. Ten aanzien van het produkt rondhout oefent de handel ook de functie van vellen en opwerken van hout uit. Voor diepgaander informatie omtrent de handelsfunctie wordt verwezen naar Timmer 1976. Wel kan worden opgemerkt, dat de rondhouthandel, uit hoofde van haar functies, een niet te missen geleding vormt bij het doorstuwingsproces in de bedrijfskolom rondhout.

Het doel van het marktstructuuronderzoek is inzicht te verschaffen, zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin, in de functie van de handelskanalen via welke het in Nederland gekochte niet-tropische rondhout haar eindbestemming vindt. Het onderzoek is uitgevoerd ten dienste van de kopers van niet-tropisch rondhout, de rondhoutproducenten en de overheid.

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een mondelinge enquête onder 111 in Nederland niet-tropisch rondhoutkopende ondernemingen, representatief verdeeld over: rondhouthandel (54 stuks), rondhoutverwerkende bedrijven (42 stuks) en bedrijven die zowel rondhout verhandelen als verwerken (15 stuks). Te zamen vormden de geënquêteerde bedrijven een steekproef uit 537 in Nederland niet-tropisch rondhoutkopende en rondhoutverwerkende bedrijven, welke door middel van een schriftelijk inventariserend onderzoek (Timmer 1978) werden geregistreerd.

2 Aankoop

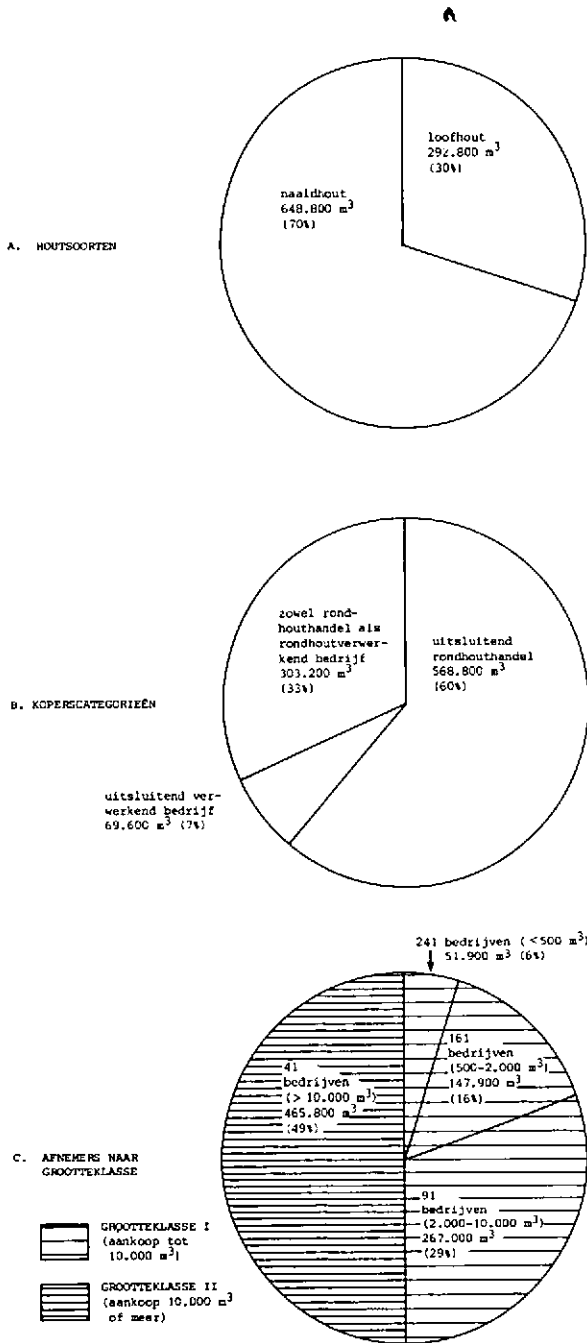
Na aggregatie* van de gegevens, zoals die bij de steekproefbedrijven verzameld zijn, bleek dat in 1977 in totaal 941.600 m³ rondhout door de gehele bedrijfstak rechtstreeks bij de Nederlandse rondhoutproducenten werd aangekocht. Deze hoeveelheid van 941.600 m³ is in figuur 1 verdeeld naar: houtsoort, koperscategorieën (= bedrijfstakken) en afnemers naar grootteklasse. Uit figuur 1a blijkt dat het rondhout dat direct uit het Nederlandse bos en/of uit erf-, laan- en grensbeplantingen werd aangekocht voor 70% uit naaldhout en voor 30% uit loofhout bestond. Van de koperscategorieën nam de rondhouthandel het merendeel, 568.800 m³ (60%), van de Nederlandse rondhoutproductie af. De rondhoutverwerkende bedrijven kochten met 69.600 m³ (7%) relatief weinig rondhout rechtstreeks uit het Nederlandse bos. De overige 303.200 m³ (33%) werden aangekocht door bedrijven die zowel rondhout verwerkten als verhandelden.

Naast de aankoop van rondhout uit het Nederlandse bos (= inlands rondhout), werd er ook bij collega-handelaren rondhout aangekocht. Figuur 2 geeft aan dat alle rondhoutkopende en -verwerkende bedrijven samen 960.900 m³ niet-tropisch rondhout hebben aangekocht bij de Nederlandse rondhouthandelaren. Deze hoeveelheid bleek te bestaan uit 812.700 m³ inlands rondhout en 148.200 m³ niet-inlands rondhout (dit laatste is rondhout dat oorspronkelijk door de handelaren is geïmporteerd). Uit figuur

¹⁾ Door het Staatsbosbeheer bij het LEI, sectie Bosbouw, gedetacheerd. Het onderzoek werd uitgevoerd door E. Berendes, W. Timmer en H. J. W. Holterman; laatstgenoemde nam tevens de eindverslaggeving voor zijn rekening.

* Zie lijst met definities.

Figuur 1 De Nederlandse rondhoutproductie (941.600 m³) naar:

2b en 2c is verder af te lezen hoe het bij de Nederlandse rondhouthandelaren gekochte, niet-tropische rondhout verdeeld is naar koperscategorieën en naar afnemers naar grootteklasse.

De rondhouthandelaren (inclusief de rondhouthandelaren die ook rondhout verwerken) kochten van collega-handelaren 409.300 m³ inlands rondhout. Deze hoeveelheid rondhout werd dus minstens twee keer door rondhouthandelaren verhandeld alvorens het zijn eindbestemming bereikte.

In 1977 werd 591.400 m³ niet-tropisch rondhout geïmporteerd. In figuur 3 is van deze hoeveelheid een verdeling gegeven naar houtsoort, koperscategorie en afnemers naar grootteklasse.

Plaatsen we over de jaren 1973, 1976 en 1977 de bij de Nederlandse rondhoutproducent aangekochte hoeveelheid rondhout naast elkaar, dan ontstaat de trits, 1.355.100 m³, 980.200 m³ en 941.600 m³. Hier kunnen weinig conclusies uit worden getrokken. De uitkomsten over 1973 zijn namelijk sterk door de stormen in de jaren 1972 en 1973 beïnvloed, terwijl een verschil van bijna 40.000 m³ rondhout tussen de onderzoeksjaren 1976 en 1977 nauwelijks significant is te noemen.

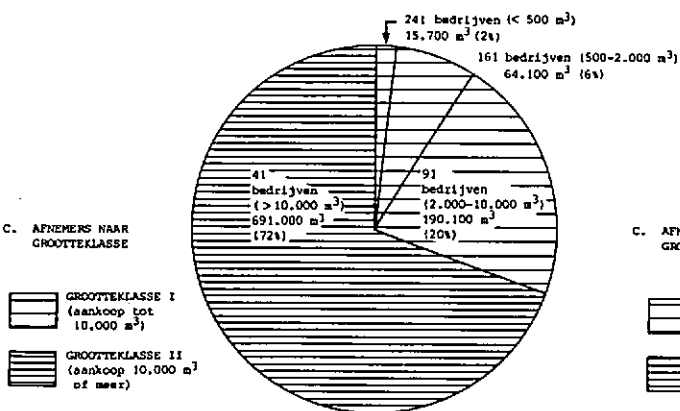
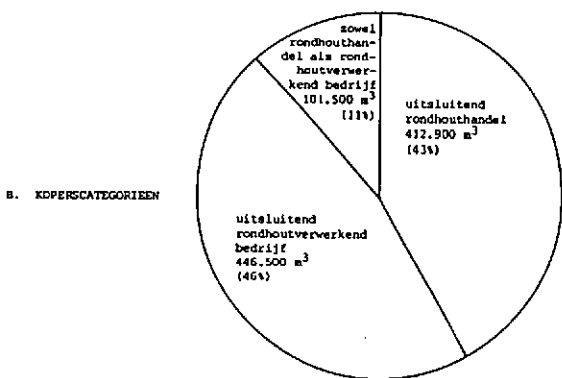
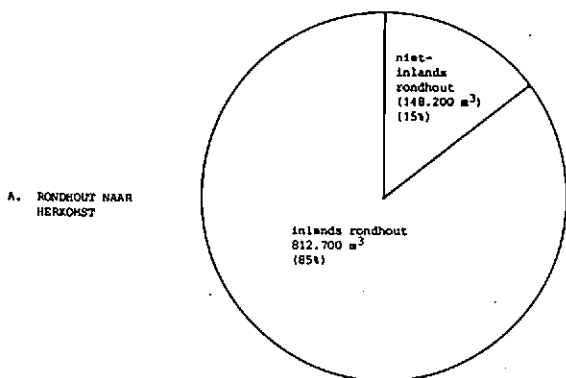
Het van de Nederlandse rondhoutproducenten betrokken hout werd overwegend op stam gekocht, in mindere mate in de vorm van geveld langhout en voor het kleinste deel als sortimenten. Bij de handel daarentegen werd overwegend tot sortimenten opgewerkt hout aangekocht. De hoeveelheid langhout die bij de handel werd aangekocht was van ondergeschikte betekenis. Hier tekent zich één facet af van de doorstuwingsfunctie die de handel vervult.

3 De verkoop en/of verwerking

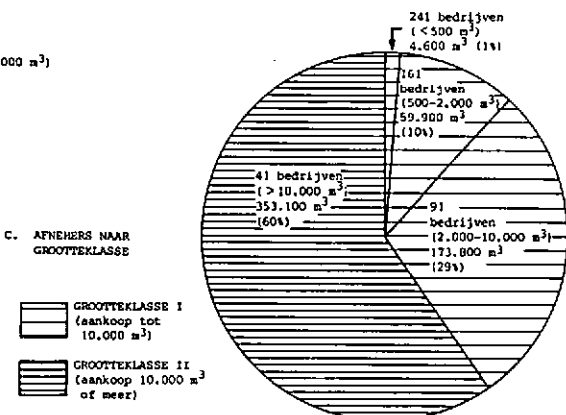
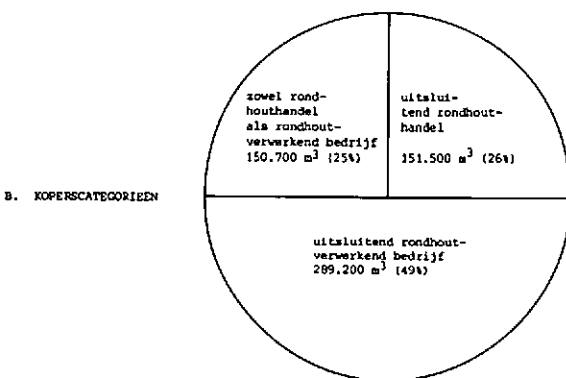
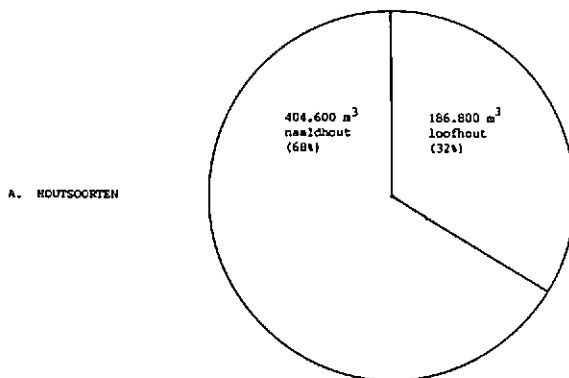
Alle niet-tropisch rondhoutkopende ondernemingen hebben samen in 1977 1.934.000 m³ niet-tropisch rondhout verhandeld en/of verwerkt. Deze hoeveelheid bevat dubbeltellingen en is derhalve minder interessant. Van deze hoeveelheid rondhout hebben de rondhoutverwerkende bedrijven 636.300 m³ niet-tropisch rondhout verwerkt naar de sortimenten zoals in tabel 1 is weergegeven.

In tabel 2 is de eindbestemming van 1.078.300 m³ inlands rondhout aangegeven. Deze productie is beduidend hoger dan de in het onderzoek berekende 941.600 m³. Het verschil is ontstaan doordat rekening is gehouden met voorraadverschillen en vanwege het feit dat 100.000 m³ openhaardhout⁺) In deze berekening is opgenomen.

Figuur 2 Het van de Nederlandse rondhouthandelaars gekochte, niet-tropische rondhout (960.900 m³) verdeeld naar:

Figuur 3 Import van niet-tropisch rondhout (591.400 m³), verdeeld naar:

Tabel 1 De door de rondhoutverwerkende bedrijven verwerkte hoeveelheid niet-tropisch rondhout naar sortimenten

sortimenten	in eigen bedrijf verwerkt		
	naaldhout	loofhout	totaal
papierhout	152.600	58.200	210.800
zaaghout	73.400	50.800	124.200
kisthout	56.300	53.200	109.500
vezel- en spaanplaathout	58.000	30.400	88.400
klomphout	—	54.100	54.100
fineerhout	—	40.500	40.500
langhout	5.000	—	5.000
overig rondhout	3.800	—	3.800
totaal	349.100	287.200	636.300

Tabel 2 Eindbestemming van het inlandse rondhout over 1977

sortimenten	productie	geëxpor- teerd	in Nederland ver- werkt of verbruikt
vezel- en spaanplaathout	290.200	203.500	86.700
papierhout	182.400	25.400	157.000
zaaghout	130.000	4.400	125.600
kisthout	108.500	—	108.500
openhaardhout	100.000*)	—	100.000
heipalen	79.700	—	79.700
klomphout	58.300	4.300	54.000
fineerhout	40.700	200	40.500
mijnhout	14.600	14.600	—
overig rondhout	73.900	1.800	72.100
totaal	1.078.300	254.200	824.100

*) Er waren in 1977 in Nederland naar aanwijzing van openhaardfabrikanten ca. 400.000 openhaarden. Er van uitgaande dat in de helft geen rondhout werd gestookt en dat per openhaard $\frac{1}{2}$ m³ vast rondhout per jaar werd verbruikt, komt men globaal op een totaal verbruik in 1977 van 100.000 m³ rondhout als openhaardhout.

4 Overige uitkomsten van het onderzoek

Samenwerking tussen de rondhouthandelende bedrijven vond op bescheiden schaal plaats. Twee bedrijven in grootteklasse I (bedrijven met een aankoop in Nederland van minder dan 10.000 m³ niet-tropisch rondhout) werkten met anderen samen; in grootteklasse II (bedrijven met een aankoop in Nederland van 10.000 m³ of meer niet-tropisch rondhout) kwam samenwerking voor bij zeven bedrijven.

De aankoop- en verkoopprijzen van rondhout zijn sterk afhankelijk van dikte, sortiment, kwaliteit, ligging van het hout, kwantum en verkoper. In zijn algemeenheid was - naar de mening van de onderzochten - het prijzniveau in 1977 hoger dan in de stormjaren 1972 en 1973.

De arbeidsbezetting bij de handel in inlandse rondhout bedroeg in 1977 - administratief personeel niet meegerekend - 799 manjaren; in 1973 860 manjaren (in beide jaren inclusief de "losse" werknemers). Het personeelsbestand ten behoeve van de verwerking van inlandse rondhout bedroeg 1047 manjaren.

Evenals in vrijwel alle andere bedrijfstakken is ook in de rondhouthandel en in de rondhoutverwerkende bedrijven de mechanisatie voortgeschreden. Bij de onderzochte ondernemingen werden na 1973 onder meer de volgende machines aangeschaft: 3 uitsleep-trekkers (skidders), 1 uitdraagtrekker (forwarder), 1 houtoogstmachine (bobcat), 9 portaalkranen en 2 rondhoutsorteerinstallaties.

40% van de steekproefbedrijven importeerden zelf

niet-tropisch rondhout, omdat het gewenste sortiment c.q. de gewenste houtsoort niet of in onvoldoende mate in inlands rondhout verkrijgbaar was of omdat het geïmporteerde rondhout beter van kwaliteit of lager in prijs was.

De toekomstverwachtingen van de geëquipteerde bedrijven voor de komende vijf jaar lopen nogal uiteen. In relatief veel bedrijven voorzagen men geen belangrijke wijzigingen.

Literatuur

- 1 Holterman, H. J. W. 1981. De handel in hier te lande gekocht niet-tropisch rondhout. LEI-publikatie nr. 5.65.
- 2 Timmer, W. 1976. De handel in inlands rondhout in 1973. LEI-publikatie nr. 5.42.
- 3 Timmer, W. 1978, 1979. De rondhouthandel en -verwerking in 1976' een inventarisatie. "Houtwereld" 31: 10-19; Nederlands Bosbouw tijdschrift 51: 7-18.

Lijst met definities

Aggregeren: de bij de steekproefbedrijven gevonden resultaten evenredig vergroten zodat een schatting wordt verkregen voor de totale populatie.

Bedrijfskolom: de keten van opeenvolgende geleidingen of bedrijfstakingen welke het produkt voortstuwen, beginnende bij de producent der primaire grondstoffen (i.c. niet-tropisch rondhout) tot aan de consument.

Bedrijfstaking: één of meer bedrijven welke zich bezighouden met dezelfde verwerkingsfase aan een bepaald produkt.

Bewerken: het behandelen van onverduurzaamd, niet-gekruid-en-gepunt rondhout, waarbij de ronde vorm bewaard blijft (zoals schillen, punten en verduurzamen).

Niet-tropisch rondhout: al het hout dat aan de definitie van rondhout voldoet, uitgezonderd het tropisch hardhout (zoals bijvoorbeeld afrosia, azobé, mahonie, redwood en teak).

Rondhout: boomstammen, zonder de takken, alsmede de onttakte stamstukken (de sortimenten) en het takhout, dat voldoende kwaliteit en dikte bezit om bij een van de sortimenten te kunnen worden ingedeeld. Hardhout wordt buiten beschouwing gelaten.

Rondhoutconsumenten: hieronder verstaan we de bedrijfstaking rondhoutverwerkende bedrijven en de groep rondhout-eindverbruikers.

Rondhout-eindverbruikers: kopers van rondhout, die het niet verkopen of doorverkopen, maar het in ronde vorm zelf gebruiken.

Rondhouthandel: de bedrijfstaking die onverduurzaamd, niet-gekruid-en-gepunt rondhout aankoopt, met het oogmerk om dit - al dan niet na het bewerkt te hebben - weer te verkopen.

Rondhoutproducenten: alle bosbezitters en/of eigenaren van erf-, laan- en grensbeplantingen waarvan rondhout is aangekocht.

Rondhoutverwerkende bedrijven: de bedrijfstaking die onverduurzaamd, niet-gekruid-en-gepunt rondhout aankoopt, met het oogmerk dit te verwerken.

Verwerken: het behandelen van rondhout, waarbij de ronde vorm verloren gaat (bijvoorbeeld verzagen, verchippen, vervezelen).

Examen leerlingwezen bosbouw en cultuurtechniek

Het bestuur van de Stichting Praktijkonderwijs en Leerlingwezen voor Bosbouw, Cultuurtechniek en aanverwante vakgebieden maakt bekend, dat de eindexamens voor de primaire opleidingen van het leerlingwezen met als vakrichtingen:

- bosbouw
- landschapsbouw
- recreatie
- cultuurtechniek

gehouden zullen worden in de week van 31 augustus tot 4 september 1981.

Toelating tot het examen:

- a) ingeschreven leerlingen die de 2-jarige primaire opleiding hebben gevolgd
- b) op grond van art. 8, lid 1 Examenbesluit Leerlingwezen 1972, waarin staat: „Niet-leerlingen kunnen ter beoordeling van de centrale examencommissie tot het examen van de primaire opleiding worden toegelaten, indien zij tenminste één jaar langer dan de normale duur van de opleiding volgens het leerlingwezen, die voor hen zou hebben gegolden, in het desbetreffende beroep werkzaam zijn geweest.”

Het diploma leerlingwezen is een toelatingseis voor een eventuele vervolgopleiding.

Aanmeldingen voor het examen dienen vóór 31 mei a.s. te worden gezonden aan:

**De directeur van de
Praktijkschool voor Bosbouw en Cultuurtechniek**
Koningsweg 35E 6816 TG Arnhem